

وضع آبگیری بزرگترین دریاچه ایران خوب نبود!

حقابه دریاچه ارومیه سهم سدها و کشاورزان

حمیده گودرزی خبرنگار

نحوه مدیریت سؤال برانگیز در رهاسازی آب سدهای حوزه دریاچه ارومیه(چی چست)، باعث شد تا زنگ خطر کاهش ۶۰ تا ۷۰ سانتیمتری سطح تراز آب این دریاچه تا پایان فصل تابستان بار دیگر به صدا درآید. این رخداد ناخوشایند در حالی با سرعت حدکناری در حال روی دادن است که سطح تراز آب دریاچه نسبت به فصل آبگیری سال گذشته، افزایش ۲۵ سانتیمتری داشته است. معاون محیط طبیعی و تنوع زیستی اداره کل حفاظت زیست آذربایجان غربی در گفت‌وگو با «ایران» با بیان اینکه سطح تراز آب دریاچه ارومیه در مهر سال ۱۴۰۰ ابتدای فصل آبگیری است، حدود ۶۵ تا ۷۰ درصد بوده که در مقایسه با فصل آبگیری سال گذشته ۱۲ سانتیمتر افزایش داشته است، می‌گوید: «با وجود اینکه در آبان سال گذشته حداقل‌ترین آبگیری در دریاچه صورت گرفته اما سطح تراز آب آن حدود ۲۵ سانتیمتر افزایش یافته است.»

به گفته حجت جباری، «در حال حاضر حجم آب دریاچه حدود ۳۰۱۱ میلیارد متر مکعب است که سال گذشته در همین زمان این رقم ۵،۲۹ میلیارد متر مکعب بود. همچنین وسعت مساحت عرصه آبی دریاچه نیز حدود ۲۴۸۹ کیلومتر مربع است که نسبت به سال گذشته ۱۰۱۵ کیلومتر مربع از بیکره آبی را از دست داده‌ایم.»

فصل آبگیری از دست می‌رود؟

سرپرست مدیریت و هماهنگی احیای دریاچه ارومیه که کاهش بارندگی‌ها و نبود مدیریت صحیح در آزادسازی بموقع سدهای حوزه دریاچه ارومیه را از دلایل اصلی کاهش سطح تراز آب این دریاچه می‌داند، می‌افزاید: «فصل آبگیری دریاچه ارومیه از آبان ماه هر سال تا اردیبهشت ماه سال بعدی است و از آنجایی که در این مدت کشاورزی صورت نمی‌گیرد، باید آب رودخانه‌هایی که روی آنها سد بسته شده به سمت دریاچه رهاسازی شود اما در بسیاری موارد به دلیل نبود مدیریت صحیح در این راستا و انسداد دریچه‌های آب‌بندها، تنها حدود ۲۰ درصد حقابه دریاچه تأمین می‌شود. به عبارتی

آیا سنگین وزن ترین پرندۀ پروازی جهان در ایران منقرض خواهد شد؟

تهدید نسل میش مرغ ایرانی با ازدواج فAMILی

آوین منبانی خبرنگار

«میش مرغ» بوکان به‌دلیل کاهش جمعیت در چاله ژنتیکی افتاده است و ازدواج فAMILی بقای این گونه ارزشمند را تهدید می‌کند. رئیس اداره نظارت بر امور حیات وحش آذربایجان غربی به «ایران» می‌گوید: ما برای جلوگیری از آسب ازدواج‌های فAMILی باید تخم این گونه را از کشورهای دیگر وارد می‌کردیم اما وارد کردن تخم، نیازمند ایجاد امنیت در زیستگاه میش مرغ و تهیه نقشه ژنتیکی است. به گفته امید یوسفی زیستگاه میش مرغ‌ها در شرایطی قرار دارد که بتوان خرید «تخم» را روی میز اجرا آورد.

جمعیت در خطر انقراض «میش مرغ» به‌عنوان سنگین‌ترین پرنده پروازی در ایران، تنها ۲۰ فرد در زیستگاه‌های بوکان در آذربایجان غربی، (دشت سوتوا) تخمین زده، می‌شود. هر چند در سال‌های اخیر گزارش هایی از حضور این گونه در مناطق مختلف کشور ارائه شده ولی جمعیت موجود در زیستگاه‌های شهرستان بوکان تنها جمعیت «اداره» کشور محسوب می‌شود. یوسفی می‌گوید: جمعیت میش مرغ (عروس بوکان) در کشور به حدی آسیب دیده و این‌گونه در معرض انقراض قرار گرفته است که جای هیچ ریسکی باقی نمانده است. البته اقدامات در محیط طبیعی زیستگاه‌ها و تهدیدات و تعارضات با اولویت به حداقل رسیده و راهکارهای لازم برای

حفظ و بقای جمعیت مرغ میش‌ها به شکل امیدوارکننده‌ای ارائه شده است.

وی می‌گوید: میش مرغ سابقاً تا اواسط هشتاد شمسی در نیمه جنوبی استان آذربایجان غربی و مناطقی با زیستگاه‌های تپه ماهوری و بخشی از زیستگاه های استان‌های کردستان و دشت اسدآباد همدم، قسمت کوچکی از جنوب غرب آذربایجان شرقی وجود داشتند که این اراضی نیز عمدتاً زیر کشت دیم قرار داشت. اما تهدیداتی جمعیت این گونه را بنشدت تحت تأثیر قرار داده است به طوری که نسل این گونه را در کشور در معرض خطر انقراض قرار داده است. ادامه این تهدیدات نیز باعث شد تا همه ساله جمعیت میش مرغ کوچک‌تر و کوچک‌تر شود.

این مقام مسئول، مهم‌ترین تعارض و تهدید گونه مرغ میش را تخریب زیستگاه دانسته و می‌گوید: در استان و زیستگاه‌های میش مرغ، عمدتاً کشاورزی رونق زیادی دارد. با مکانیزه شدن کشاورزی، تهدید برای بقای مرغ میش‌ها نیز شدیتر شده است. به طور مثال کشاورز در هنگام کاشت گندم، با تراکتور وارد زیستگاه شده و پس از آن سمپاشی و کود پاشی کرده و موقع برداشت نیز با کمباین وارد زیستگاه می‌شود. بعد از برداشت محصول نیز این زمین‌ها مورد استفاده دام اهلی قرار گرفته و سگ‌های نگهبان گله یا حتی ولگرد نیز حضور پیدا می‌کنند. بعد از برداشت تعارضات نیز زمین کاملاً خالی شده و دیگر محلی امن برای

حفظ و بقای جمعیت مرغ میش‌ها به شکل امیدوارکننده‌ای ارائه شده است.

وی می‌گوید: میش مرغ سابقاً تا اواسط هشتاد شمسی در نیمه جنوبی استان آذربایجان غربی و مناطقی با زیستگاه‌های تپه ماهوری و بخشی از زیستگاه های استان‌های کردستان و دشت اسدآباد همدم، قسمت کوچکی از جنوب غرب آذربایجان شرقی وجود داشتند که این اراضی نیز عمدتاً زیر کشت دیم قرار داشت. اما تهدیداتی جمعیت این گونه را بنشدت تحت تأثیر قرار داده است به طوری که نسل این گونه را در کشور در معرض خطر انقراض قرار داده است. ادامه این تهدیدات نیز باعث شد تا همه ساله جمعیت میش مرغ کوچک‌تر و کوچک‌تر شود.

حفظ و بقای جمعیت مرغ میش‌ها به شکل امیدوارکننده‌ای ارائه شده است.

وی می‌گوید: میش مرغ سابقاً تا اواسط هشتاد شمسی در نیمه جنوبی استان آذربایجان غربی و مناطقی با زیستگاه‌های تپه ماهوری و بخشی از زیستگاه های استان‌های کردستان و دشت اسدآباد همدم، قسمت کوچکی از جنوب غرب آذربایجان شرقی وجود داشتند که این اراضی نیز عمدتاً زیر کشت دیم قرار داشت. اما تهدیداتی جمعیت این گونه را بنشدت تحت تأثیر قرار داده است به طوری که نسل این گونه را در کشور در معرض خطر انقراض قرار داده است. ادامه این تهدیدات نیز باعث شد تا همه ساله جمعیت میش مرغ کوچک‌تر و کوچک‌تر شود.

استار و محافظت از مرغ میش‌ها باقی نمی‌ماند تا بتواند از دشمنان طبیعی منطقه مثل شغال و روباه و پرندگان شکاری در امان باشد.

از طرفی مهم‌ترین مشکل نیز به این امر باز می‌گردد که زمان برداشت محصول با زمان خروج جوجه‌ها از درون تخم یکی شده و مشکلات عدیده‌ای را برای جوجه‌ها ایجاد می‌کند. اغلب جوجه‌ها که بسیار آسیب پذیر بوده و قدرت پرواز و فرار ندارند، ممکن است لای چرخ دنده‌های کمباین‌ها گیر کرده و تلف شوند. بنابراین تخریب زیستگاه‌ها، طی سال های گذشته جمعیت عروس بوکان را بنشدت کاهش داده است. به‌گفته امید یوسفی، برای رفع تهدیدات و حفظ بقای این پرنده، طی ۴-۵ سال گذشته اقدامات متعددی انجام شده است. یکی از این اقدامات، تهیه برنامه عمل ملی برای حفظ نسل این گونه در

- یکشنبه ۱ خرداد ۱۴۰۱
- سال بیست و هشتم
- شماره ۷۹۱۳

وزیر میراث فرهنگی خواستار تشکیل کمیته مشترک جام جهانی بین ایران و قطر شد

فرصت بزرگ صنایع دستی

زیست‌بوم– کشورهای عربی حوزه خلیج فارس مشتری دائم صنایع دستی ایران هستند. آنها نقش واسطه برای فروش صنایع دستی ایران به کشورهای دیگر را هم بازی می‌کنند. مشتری‌های حوزه خلیج فارس همواره سهمی در خرید صنایع دستی حسیری داشته‌اند. زیورآلات دستی چوبی ایران را هم خوب می‌خرند. ظروف شیشه‌ای و مسی از جمله کالاهایی هستند که سهم زیادی در صادرات صنایع دستی ایران داشته‌اند. اینگونه آثار در بین کشورهای عربی محبوبیت بسیاری دارند. ظروف مسی که با روش فلزمنی ایجاد شده سهم بیشتری را در بین ساخته‌های مسی داشته است. عرب‌های حاشیه خلیج فارس از صنایع دستی بلوچ نیز استقبال خوبی کرده‌اند. امارات از خریداران دست به نقد نگارگری ایران است. همچنین امارات متحده عربی، قطر، کویت و… در فهرست ۲۰ کشور مشتری صنایع دستی ایران هستند اما بازار ایران در این حوزه نیز از نبود تبلیغات و بازاریابی رنج می‌برد. مشتری‌های ثابتی که ایران در این کشورها دارد نتیجه تلاش فردی هنرمندان صنایع دستی ایران است. فضای مجازی هم به افزایش مشتری در این کشورها حتی برای هنرمندان ساکن روستاهای ایران منجر شده است.

با توجه به‌وجود چنین زمینه‌ای است که وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کشورمان در دیدار با عبدالرحمن بن حمدین جاسم آل ثانی وزیر فرهنگ قطر از تشکیل کمیته جام جهانی میان ایران و قطر برای استفاده از فرصت جام جهانی و ارتقای همکاری‌های عمیق در سه حوزه گردشگری، میراث فرهنگی و صنایع دستی بین ایران و قطر خبر می‌دهد. خبر خوبی است اما بدون اعتبار برای تبلیغ گردشگری و صنایع دستی ایران در محدوده زمانی جام جهانی بی نتیجه می‌ماند.

راه‌اندازی کارگاه‌های صنایع‌دستی و در اختیار گذاشتن تابلوهای تبلیغاتی برای معرفی ظرفیت‌های ایران از جمله مواردی بود که از سوی وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی در این جلسه مطرح شده است. وزیر فرهنگ قطر نیز با توجه به از بین رفتن صنایع دستی این کشور خواستار کمک ایران برای احیای آن شده است. برای اهمیت بازار کشورهای حاشیه خلیج فارس در صنعت گردشگری و صنایع دستی کافی است نگاهی به پژوهش سازمان جهانی گردشگری (UNWTO) و کمیسون سفر اروپا (UTC) در سال ۲۰۱۷ شود. این پژوهش نشان می‌دهد ۶ کشور عربی عضو شورای همکاری خلیج فارس به یکی از مهم‌ترین خشنگاه‌های گردشگران ورودی به بسیاری از کشورهای جهان و خصوصاً اروپا تبدیل شده است.

این گزارش اظهار می‌کند که تنها در سال ۲۰۱۷ مجموع میزان هزینه‌کرد گردشگران خروجی از ۶ کشور کویت، قطر، بحرین، امارات متحده عربی، عربستان سعودی و عمان بیش از ۶۰ میلیارد دلار بوده است که نشان از ۵۰ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۱۰ دارد. همچنین پژوهش مشترک این دو نهاد نشان می‌دهد گردشگران عرب کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس در سال‌های اخیر نقش برجسته‌ای در تثبیت اروپا به‌عنوان توریستی‌ترین منطقه جهان داشته‌اند که این امر طی سال‌های اخیر از بگذر ایجاد زیرساخت‌های تسهیل‌کننده سفر میان شبه‌جزیره عربستان و اروپا همچون «توسعه راه‌های حمل‌ونقل هوایی»، «طراحی تورهای تخصصی به زبان عربی و مطابق سلیقه سفر گردشگران عرب» و «برخورداری بیشتر کشورهای اروپایی از یک ویزا و واحد پولی مشترک» حاصل شده است.

اما با وجود امکان بالای درآمدزایی از این گردشگران، منطقه خاورمیانه و خصوصاً ایران در جذب شهروندان این ۶ کشور چندان موفق نبوده است. این درحالی است که کارشناسان همواره بر ظرفیت‌های موجود در ایران برای جذب گردشگران عرب خصوصاً در حوزه‌های مذهبی و درمانی و بر محور گردشگری حلال تأکید داشته‌اند که در صورت تحقق و ایجاد تسهیلات سفر با توجه به تجربه اروپا، عواید اقتصادی و درآمد ارزی قابل توجهی برای صنعت گردشگری خواهد داشت. مسئولان وزارت میراث فرهنگی (سازمان سابق) در دوره‌های مختلف اولویت خود را در جذب گردشگر کشورهای همسایه دانسته‌اند که اولویت درستی است اما تا به امروز برنامه‌ها به نتایج دلخواه نرسیده است.

ایران و دیگر کشورهای منطقه در یک حوزه تمدنی از ۶ کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس قرار دارد و از جاذبه‌های زیارتی و فرهنگی متنوعی برای اتباع این کشورها برخوردار است. شاید اتخاذ سیاست ویزای مشترک با توجه به تجربه موفق اروپا بتواند اثر قابل‌توجهی بر جذب بیشتر گردشگران ولخرج این حوزه داشته باشد. به‌علاوه، ایران در حوزه گردشگری سلامت نیز ظرفیت لازم برای جذب گردشگر از کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و خصوصاً کشورهای عمان و قطر را دارد که لازمه بهره‌گیری از این فرصت با توجه به تجارب موفق جهانی، توجه به سلیقه این گردشگران، توسعه زیرساخت‌ها و تسهیل هرچه بیشتر سفر اتباع این کشورها به ایران است. اما پیش از لغو ویزا باید گردشگر را ترغیب کرد که به ایران بیاید و بیلدوهای جام جهانی این فرصت را به ایران داده است. فرصت جام جهانی قطر، فرصت کمی نیست. قرار نیست تنها به ورود گردشگر از قطر در محدوده جام جهانی فکر کرد. این محدوده زمانی باید فرصتی برای تبلیغ ایران باشد حتی اگر قرار باشد تماشاچیان جام جهانی قطر در ماه‌ها و سال‌های بعدی ایران را برای سفر انتخاب کنند.

میراث آریا– تاهنامه همکاری میان وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی و فراچا در راستای همکاری‌های مشترک و به‌منظور اجرای هرچه بهتر قوانین و مقررات موضوعه امضا شد.

تسنیم– براساس داده‌های فهرست قرمز اتحادیه بین‌المللی حفاظت از طبیعت (IUCN) از گونه‌های در معرض تهدید ایران ۷۹ گونه از مهره‌داران در معرض تهدید انقراض هستند.

ایرنا– **اسدالله حاتمی**، سرپرست اداره کل حفاظت محیط زیست خراسان جنوبی گفت: سطح کانون‌های گرد و غبار در خراسان جنوبی پنج میلیون و ۱۷۲ هزار و ۵۹۷ هکتار است که یک سوم مساحت استان را شامل می‌شود.

مهر– **حسن مهری**، فرمانده کل یگان حفاظت از میراث فرهنگی از جرمیه سه برابری برای توقیف دستگاه فلزیاب خبر داد و گفت: ارزش هر دستگاه فلزیاب هر اندازه که باشد و توقیف شود جرمیه آن سه برابر خواهد شد. **تسنیم**– **علی بیت‌اللهی**، عضو هیات مدیره مرکز تحقیقات راه و شهرسازی با هشدار درباره افزایش شدت فرونشست در جنوب تهران، در رابطه با فرسایش‌های تونلی گفت: فرونشست زمین، به‌صورت ناگهانی یا تدریجی موجب ایجاد تغییر شکل در سطح زمین می‌شود، حال اگر فرونشست زمین به‌صورت نامتقارن باشد یا در خاک‌های واگرا رخ دهد، بروز شکاف و ترک‌ها در سطح زمین امری قطعی خواهد بود.

ایلنا– **عباس قلی جهانی**، عضو سابق شورای جهانی آب گفت: با کمال تأسف مهارت اجرای سیاست‌های مترقی در حوزه آب نداریم که این موضوع باید آسیب‌شناسی شده و برای آن راهکاری ارائه شود.

و پیش از برداشت خریداری کردیم. یک پاسگاه برای حفاظت میش مرغ در منطقه تأسیس کرده و هم‌زمان محلی را نیز عنوان مرکز تیمار میش راه‌اندازی کردیم. همچنین از محل اعتبارات صندوق جهانی محیط زیست، گروهی متخصص طی قراردادی وارد منطقه شده و با تئور افکار عمومی و آموزش مردم محلی، نتایج مثبتی در حفظ گونه مرغ میش اقدامات بسیار ارزنده‌ای انجام دادند. در همین حال استخدام ۴ نفر نیروی حفاظتی، استفاده از پهپاد در تعیین دقیق ژنتیکی نیز از جمله دیگر اقدامات است که در سال جاری اجرایی خواهد شد. وی به نقشه ژنتیکی مرغ میش اشاره کرده و می‌گوید: امسال منظور اجرای یک برنامه عملی مشخص برای حفاظت این گونه است. برنامه بسیار خوبی مدون شده و با وارد شدن برنامه به فاز اجرایی، می‌توانیم جمعیت میش مرغ‌ها را از حالت کوچک خارج کرده و افزایش دهیم. البته در سال‌های اولیه اعتبارات لازم فراهم نشد. تا اینکه ۴-۳ سال پیش با اختصاص اعتبارات لازم، برنامه تدوین شده هم وارد فاز اجرایی شده و اقدامات عملی انجام شد. همچنین سال گذشته ۲۳ هکتار زمین در منطقه‌ای که هسته اصلی زیستگاه این پرنده است خریداری و لگردد شده بود. خوشبختانه پس از رابزنی‌های مکرر، مقرر شده است شهرداری مرکز دهن پسماند‌ها را تغییر داده و مقدمات اولیه برای ایجاد مرکز ثانویه‌ای را ایجاد کند.

حفظ و بقای جمعیت مرغ میش‌ها به شکل امیدوارکننده‌ای ارائه شده است.

آوین